

Ernest Mandel: Svar på de kinesiska kommunistledarnas försvar av Stalin

[Ur The Militant, 4 november 1963, s 4-5. Ingår också i skriften The Moscow-Peking Dispute and the 4th International. Som bilaga finns två artiklar ur denna skrift, en artikel ur Izvestija om trotskismen och kinesiska kommunistpartiet (som nämns av Mandel), och Fjärde internationalens svar på denna artikel. Översättning från engelska, Göran Källqvist.]

Artikeln ”Till frågan om Stalin” som publicerades den 13 september [1963] av redaktionerna på *Folkets Dagblad* och *Röda Fanan* som den andra i en rad kommentarer till ”SUKP:s [Sovjetunionens kommunistiska partis] centralkommittés öppna brev” är utan tvivel det Kinesiska kommunistpartiets [KKP:s] sämsta bidrag till den nuvarande diskussionen inom den världskommunistiska rörelsen, ett svar som avsevärt skadar det positiva mottagande som KKP hittills fått och allvarligt hindrar de kommunistiska kadrenas och kämparnas utveckling framåt mot en revolutionär marxism i den mån den gynnas av denna diskussion.*

Den är full av faktafel och förvrängningar och dessutom fylld med motsättningar, antingen i artikeln själv eller gentemot andra viktiga dokument från KKP eller uttalanden på senare tid från Mao Zedong.

Men den mest slående aspekten hos artikeln är att den är helt skild från verkligheten. Ingen med den minsta kunskap om massornas uppfattningar eller strävanden i Sovjetunionen eller de östeuropeiska arbetarstaterna kan ta uttalanden som detta på allvar: ”Det stora flertalet av sovjetfolket ogillar dessa smädelser mot Stalin. De omhuldar i allt större utsträckning [!] Stalins minne.”

Varje försök av KKP:s ledare att bygga sin strömning inom den världskommunistiska rörelsen på denna linje kan bara leda till en snabb och ökande isolering, och avsevärt underlätta den chrusjtjovitiska strömningens ansträngningar att återupprätta monolitismen och någon sorts byråkratisk kontroll över större delen av den världskommunistiska rörelsen.

Vi är också övertygade om att ledarna för och medlemmarna i de vänsteroppositionella tendenserna inom kommunistpartierna i de koloniala och de imperialistiska länderna utifrån sina egna erfarenheter snabbt kommer att upptäcka detta. Vi är övertygade om att de alltmer ihärdigt kommer att varna sina kinesiska kamrater att en kamp mot högerrevisionismen som samtidigt försöker återuppliva Stalinkulten redan från början är dömd. Vi är övertygade om att de kommer att höja stridsropet ”Låt oss under kampen mot Chrusjtjovs revisionism inte återvända till Stalin utan gå framåt till en fullfjädrad leninism.” Och vi är övertygade om att detta stridsrop med hjälp av erfarenheter och en vänskaplig diskussion kommer att få ett allt större gensvar inom KKP själv, inklusive dess ledning. Av denna orsak tycker vi det är mödan värt att underkasta artikeln ”Till frågan om Stalin” en mycket mer djupgående kritik än den i sig själv förtjänar, i förhoppning om att det kommer att påskynda processen av klargörande bland vänsterkommunister, i Kina såväl som överallt annars.

Hade Stalin rätt – mot Lenin?

En del av argumenten i artikeln ”Till frågan om Stalin” motverkar sitt eget syfte så mycket att de nästan låter naiva. Författarna skriver:

Chrusjtjov har smädat Stalin som en ”despot av Ivan den förskräckliges typ”. Betyder inte detta att den erfarenhet med vilken det stora SUKP och det stora sovjetfolket under mer än 30 års tid försåg folken i hela världen inte var en erfarenhet av proletariatets diktatur utan av livet under en feodal ”despots” styre? ... Chrusjtjov har smädat Stalin som en ”narr”. Betyder inte detta att de hjältemodiga revolutionära strider som SUKP utkämpat under de senaste årtiondena leddes

* Denna artikel finns på marxistarkiv.se – öa.

av en ”narr”?

De verkar glömma en sak. Under nästan tio år nu har det sovjetiska folket och SUKP letts av en grupp under ledning av Chrusjtjov, som samma artikel fördömer som förtalare, baktalare, historieförfalskare, narr, fegis, splittrare av den världskommunistiska rörelsen, och objektivt agent för revisionismen som fungerar som borgarklassens agent inom arbetarrörelsen. Andra dokument från KKP har jämfört Chrusjtjov och hans grupp med 1914 års socialpatrioter som Lenin kallade ”borgerliga agenter inom arbetarrörelsen”. Ändå har dessa avskyvärda figurer stått i ledningen för SUKP under drygt 10 år och har varit en del av Sovjetunionens högsta ledning under 30 år! Varför ska detta antas vara en självklar orimlighet i fallet Stalin och ändå anses som helt logiskt i fallet Chrusjtjov?

Författarna till artikeln ”Till frågan om Stalin” säger att Chrusjtjov i sitt hemliga tal vid SUKP:s tjugonde kongress smädade Stalin, när han medgav att denne hade mördat de främsta kadreerna i Lenins bolsjevikparti. De understår sig att säga att hans medgivande är en ”förvanskning av den historiska sanningen”. Men fakta är fakta! Låt KKP:s ledare svara på dessa frågor:

Avrättade Stalin huvuddelen av medlemmarna i den leninistiska centralkommitté som ledde oktoberrevolutionen, grundade Sovjetstaten och Tredje internationals och vann inbördeskriget – ja eller nej?

Mördades dessa stora kommunistledare medan de förtalades på ett avskyvärt sätt och absurt nog anklagades för att vara ”spioner och agenter för fascismen och imperialismen”, inte bara från det ögonblick de gick mot Stalin utan till och med före Första världskriget – ja eller nej?

Mördade Stalin inte bara tusentals kommunister från den politiska oppositionen utan också huvuddelen av delegaterna till SUKP:s femtonde och sextonde partikongresser, det vill säga majoriteten av de kommunistiska kadrer som hade stött honom mot den trotskistiska oppositionen men fortfarande hade alltför starka band till den gamla bolsjevikiska traditionen för att acceptera de groteska Moskvarättegångarna och det systematiska användandet av lögner, förtal och fysiskt våld för att ”lösa” diskussioner inom partiet – ja eller nej?

Vi vågar oss på att förutsäga att författarna till artikeln ”Till frågan om Stalin” inte kommer att försöka besvara dessa frågor. Det går inte att ge något annat ärligt svar än ”ja”. Men om svaret är ”ja”, då följer av det att Chrusjtjov inte ”smädade” och ”förtalade” Stalin i sitt hemliga tal vid SUKP:s tjugonde kongress. Det han gjorde var att erkänna *delar* av den historiska sanningen och avslöja en del nya detaljer. Gentemot denna sanning smälter spetsfundigheterna samman som snö i solsken.

Artikels författare understår sig till och med att ge sitt samtycke till ett gammalt tal som Chrusjtjov höll i januari 1937, där centralkommitténs nuvarande förste sekreterare sa angående de som gick mot Stalin: ”Genom att lyfta handen mot kamrat Stalin så lyfte de den också mot oss alla, mot arbetarklassen och det arbetande folket!”

Har artikelförfattarna glömt att den första som ”lyfte sin hand” mot Stalin inte var någon annan än Lenin? Har de glömt bort Lenins testamente där bolsjevismens grundare rådde centralkommittén att avlägsna Stalin från posten som generalsekreterare? Lyfte Lenin, när han gjorde denna bedömning av Stalin och krävde att han skulle avlägsnas, ”sin hand mot arbetarklassen”?

Ett ”fel”

KKP-ledarna hamnar i en annan skriande motsättning när de å ena sidan försöker försvara Stalin mot Chrusjtjovs ”smädande” av honom som mördare och despot samtidigt som de själva å andra sidan säger:

I kampen såväl inom som utom partiet förväxlade han [Stalin] vid vissa tillfällen och i vissa frågor tvenne till sin natur skilda motsättningar – motsättningarna mellan oss själva och fienden och motsättningarna inom folket –, och han förväxlade också de skilda metoder som krävs vid behandlingen av dessa skilda typer av motsättningar. I det av Stalin ledda arbetet för kontrarevolutionens undertryckande blev många kontrarevolutionärer, som förtjänade att näpas, vederbörligen bestraffade, men samtidigt förekom det att oskyldiga människor med orätt dömdes. Och under 1937 och 1938 gjordes felet [!] att utvidga omfattningen av kontrarevolutionärens undertryckande.

Hur omfattande var detta ”fel”? Zinovjev, Kommunistiska internationalsens första ordförande, sköts som kontrarevolutionär. Det gjorde också Bucharin, som efterträdde Zinovjev som ledare för Komintern. Det gjorde också Kamenev, medlem i Lenins politbyrå. Trotskij, Röda arméns grundare, mördades av en av Stalins agenter. Rykov, en annan medlem i den leninistiska politbyrån och före detta sovjetisk regeringschef, avrättades som kontrarevolutionär. Pjatakov, Radek, Sokolnikov, Rakovskij, Smilga, Serebrjakov, I N Smirnov, Muralov och många andra likviderades på liknande sätt.

Tror det kinesiska kommunistpartiets ledare att alla dessa kommunister, Lenins vapenbröder, huvuddelen av medlemmarna i den centralkommitté där Lenin satt från 1917 till 1923, verkligen var kontrarevolutionärer? Tror KKP:s ledare att Röda arméns högsta stab, som avrättades 1937 efter en hemlig skenrättegång, verkligen var kontrarevolutionärer? Tror verkligen det kinesiska kommunistpartiets ledare att majoriteten av delegaterna vid SUKP:s femtonde och sextonde kongresser var kontrarevolutionärer?

Dilemmat är olösligt. Om de säger ”ja” då är den enda möjliga slutsatsen att Sovjetunionen grundades av kontrarevolutionärer och att Lenin fram till sin död själv ledde kommunistpartiet och Sovjetunionen med hjälp av en majoritet av ”kontrarevolutionärer, spioner och fascistagenter”. I så fall var han, med den logik som KKP:s ledare använder, en narr om inte värre. Då måste fanan resas för att ”återupprätta” Lenin mot artikelförfattarna som är försvarare av Stalins brott!

Om de säger ”nej”, om de bestämmer sig för att dessa slaktade kamrater var oskyldiga offer för Stalins utrensningar, ”oskyldiga människor med felaktiga övertygelser”, hur kan de då förminska detta massförtal och massmord, som ofta beledsagades av masstortyr, av *tusentals* gamla bolsjevikar och majoriteten av Lenins närmaste medarbetare, till bara ett ”fel” och reagera med ilska när någon talar sanning och kallar Stalin för vad han var, en despot och mördare?

”Personkult” och ”motsättningar inom folket”

Författarna till artikeln ”Till frågan om Stalin” förkunnar: ”Chrusjtjov har smädat Stalin som en ’despot av Ivan den förskräckliges typ’. Betyder inte detta att den erfarenhet med vilken det stora SUKP och det stora sovjetfolket under mer än 30 års tid försåg folken i hela världen inte var en erfarenhet av proletariats diktatur utan av livet under en feodal ’despots’ styre?” Genom att ställa frågan i denna form visar författarna bara att de inte har lärt sig någonting om hur man skiljer på samhällets samhällsekonomiska *grund* och dess politiska *överbyggnad*.

Under kapitalismens historia har det funnits många olika sorters stater och regeringar, från ytterligheterna envælde och fascistisk diktatur till det Lenin kallade ”den borgerlig demokratiska republikens mest avancerade former” (inklusive sådana där medborgarna har vapen hemma som i Schweiz eller 1800-talets Amerika). I Sovjetunionen störtades kapitalismen av oktoberrevolutionen och den har inte återupprättats efter det. Egendomsförhållandena är fortfarande socialiserade, som vid en övergång till socialismen. Borgarklassen har fullständigt försvunnit som klass.

Men precis som det visade sig möjligt med kontrarevolutioner efter den borgerliga revolutionens avgörande seger och det definitiva upprättandet av kapitalistiska eigendomsförhållanden (exempel-

vis restaurationen 1815 i Frankrike), så har erfarenheterna visat att en *politisk* kontrarevolution kan krossa arbetarklassens makt efter tillintetgörandet av kapitalismen utan att på ett kvalitativt sätt förändra de socialiserade egendomsförhållandena.

En sådan politisk kontrarevolution ägde rum i Sovjetunionen under Stalin. Det samhällsskikt som drev bort det sovjetiska proletariatet från utövandets av den politiska makten var byråkratin. Det är inget "trotskistiskt" påhitt att det finns en djup fientlighet mellan denna byråkrati och proletariatet. Under sina sista år hade Lenin stora betänkligheter om byråkratins ökande makt och han varnade ständigt för den och förberedde en kommande kamp mot den. I det sista tillägget till sitt testamente, som publicerades i Sovjetunionen först för två år sedan, föreslog Lenin att flera hundra arbetare skulle tas med i centralkommittén samtidigt som de stannade kvar på sina jobb.

Centralkommitténs majoritet bestämde sig för att inte följa detta råd. De missförstod eller underskattade fullständigt faran med byråkratin som en *samhällelig* bildning. Omedvetet underlättade de därmed Stalins ödeläggande av sovjet- och partidemokratien och upprättandet av sin byråkratiska diktatur. När de till sist insåg faran var det för sent. De fick betala för detta misstag med sina liv.

Vänsteroppositionen

Det kommer att vara Trotskijs och Vänsteroppositionens eviga förtjänst att på ett riktigt sätt ha förstått hur stor faran var efter Lenins död. De försvarade helt riktigt en politik av industrialisering och att bevara sovjetdemokratien. Om detta hade lyckats kunde det ha begränsat statens och partiets byråkratiska deformation. Trots att de led nederlag räddade deras kamp bolsjevismens ära och det kommunistiska programmet och gjorde det möjligt att föra dessa dyrbara tillgångar vidare till nästa generation. Vänsteroppositionens sak blev Fjärde internationalens sak. Det är idag den revolutionära marxismens sak, leninismens sak.

Det är sant att Chrusjtjov och den sovjetiska byråkratins härskande skikt försöker göra Stalin till syndabock för de gemensamma brott som begicks av byråkratin och SUKP:s ledning på 1930-talet och senare. När författarna till artikeln "Till frågan om Stalin" påminner om Chrusjtjovs uttalanden 1937-1938, när de i förtäckta ordalag hänvisar till Chrusjtjovs egen roll som slaktare av ukrainska kommunister och intellektuella under utrensningarna så gör de rätt, om än för sina egna dunkla skäl.

De skriver till exempel:

Chrusjtjov var med i partiets och statens ledning under Stalins tid, understödde aktivt och genomförde med hård hand [!] politiken för undertryckande av kontrarevolutionärerna. Varför förkastar han nu allt som gjordes under denna period och lägger skulden för alla fel på Stalin ensam samtidigt som han tvättar sig själv skinande vit?

Detta ger poäng i debatten och har på samma gång det allvarigare syftet att varna Chrusjtjov, att om kampen blir hårdare så kan kineserna eller deras allierade vid en viss punkt börja avslöja specifika brott som Chrusjtjov och hans nuvarande medarbetare i SUKP:s centralkommittés presidium begick under utrensningarna.

Om denna taktik drivs vidare står två möjligheter öppna. Den ena är att rentvå Stalin och därmed också rentvå Chrusjtjov och hela den sovjetiska byråkratin. Den andra är att anklaga Chrusjtjov och hans kollegor för deras gemensamma ansvar för Stalins brott. De kinesiska ledarna verkar – för närvarande – ha slagit in på den första linjen. Det leder bort från sanningen, bort från leninismen, bort från de sovjetiska massorna. För vår del föredrar vi den andra linjen.

Omarxistisk teori

De granskade artikelförfattarna nöjer sig med att fördöma den fullständigt omarxistiska teorin om

”personkult”, utan att försöka ge en marxistisk, dialektisk, materialistisk förklaring till det sovjetiska samhällets motsättningar. De hävdar i själva verket att dessa motsättningar knappast existerar och att det bara rör sig om ”inbördes förhållanden mellan ledare, parti, klasser och massor”.

Det är ännu märkligare med tanke på att Mao Zedong själv, så sent som 1957, det vill säga *efter* den ungerska revolutionen, i sitt tal med titeln ”Om motsättningar inom folket” kom nära en ”trotskistisk” – det vill säga marxistisk – analys av dessa motsättningar. Maos uppfattning var en helt annan än Chrusjtjovs osammanhängande prat om ”personkulten”, som ingen seriös marxist kan ta på allvar. (En kult som helt och hållet dominerade samhället, men ändå inte hade några som helst rötter i dess infrastruktur!) Maos uppfattning var också en helt annan än den uppfattning som författarna till ”Till frågan om Stalin” har, med sina simpla plattityder om ”ledare” och ”massor”.

I sitt välkända tal begränsade Mao den grundläggande motsättningen ”inom folket” under proletariats diktatur till motsättningen mellan arbetare i produktionen och ”administratörer”. (Vi föredrar det begrepp som Marx och Lenin använde, ”byråkrater”.) Utifrån denna analys är det bara ett kort steg till att förstå den stalinistiska perioden som ett resultat av arbetarnas tillfälliga nederlag mot byråkratin under de speciella förhållanden som rådde med revolutionens isolering, landets underutveckling och den bristande förståelsen för den ”subjektiva faktorn” (partiet) efter Lenins död.

I stället för att ta detta steg framåt i riktning mot leninismen verkar de kinesiska ledarna idag ta ett steg bakåt till ett absurt förnekande av de sociala motsättningarna ”inom folket” under proletariats diktatur, till ett absurt förnekande av Stalins brott. Historien rör sig i motsatt riktning från dessa nya misstag!

Den ungerska revolutionen

Det är i ljuset från samma motsättning mellan arbetarna och bönderna å ena sidan och byråkratin å den andra som arbetarupproren i Östberlin och Östtyskland den 16-17 juli 1953 och demonstrationerna i Polen och revolutionen i Ungern i oktober 1956 måste ses. Motsättningen mellan samhällskrafterna i dessa länder blev särskilt våldsam genom den ekonomiska utsugning och det nationella förtryck som praktiserats i dessa länder under Stalin.

I sin första kommentar till SUKP:s centralkommittés ”Öppna brev” medgav redaktörerna på *Folkets Dagblad* och *Röda Fanan* indirekt detta faktum, ty de skriver: ”Genom att föra fram trupper i avsikt att betvinga de polska kamraterna gjorde de [SUKP:s ledning] sig skyldiga till stormaktschauvinism.”

Författarna avslöjar också (ett faktum som är allmänt känt i kommunistiska kretsar) att det kinesiska kommunistpartiets ledare kraftfullt gick mot Kremls intervention i Polen, och på så sätt troligen räddade den polska arbetarklassen och Gomulka från en upprepning av den ungerska tragedin. Än mer häpnadsväckande är då deras stolthet över att ha tryckt på för ett kontrarevolutionärt ingripande mot de ungerska arbetarna: ”Vi vidhöll att alla nödvändiga åtgärder måste vidtas för att krossa den kontrarevolutionära revolten i Ungern och vände oss bestämt emot att det socialistiska Ungern skulle uppges.”

Den viktigaste sociala kraften under upproret i Ungern var arbetarklassen. Några fakta bevisar detta till fullo. *Efter* att de sovjetiska trupperna hade krossat Nagys regering organiserade arbetarna en av de längsta och massivaste generalstrejkerna i den internationella arbetarrörelsens historia. Den fritt valda ledningen förde fram följande rent socialistiska krav: ”Vi slår uttryckligen fast att den revolutionära arbetarklassen betraktar fabriken och jorden som folkets egendom... Vi kräver fria val, men bara de partier ska få delta i dem som erkänner och alltid har erkänt den socialistiska samhällsordningen.”

Stalins "fel" inom den internationella kommunistiska rörelsen

Författarna till "Till frågan om Stalin" har naturligtvis inte satt ihop en ren och skär försvarsartikel för Stalin, som en del människor felaktigt har antagit. De konstaterar många "fel" som Stalin begick på många områden. Bland dessa kritiserar de Stalin för att "också [ha givit] en del dåliga råd i den internationella kommunistiska rörelsen. Dessa fel åsamkade Sovjetunionen och den internationella kommunistiska rörelsen vissa [!] förluster."

När författarna övergår till sitt eget land och sin egen revolution ersätts denna tunga slöja av fin-känslighet och nedtoning av en tunnare slöja. Vi får höra att "[i] slutet på 20-talet, under 30-talet samt i början och mitten av 40-talet bekämpade de kinesiska marxist-leninisterna, företrädda av kamraterna Mao Tsetung och Liu Shao-chi, de stalinska misstagens inflytande."

När det gäller de kinesiska frågorna hade med andra ord Stalin fel under 20 år! Givetvis ett ringa fel, i synnerhet om man, som artikeln – åtminstone underförstått – för första gången medger, råkar veta att de högermisstag som ledde till den kinesiska revolutionens tragiska nederlag 1925-1927 direkt inspirerades av Stalins "dåliga råd".

Istället för att upprepa de tröttsamma fraserna om "trotskister, zinovjeviter, bucharinister och andra av bourgeoisins agenter" vore det bättre om det kinesiska kommunistpartiets ledare gjorde en objektiv studie av de verkliga ståndpunkter som L D Trotskij och den rörelse han grundade hade, både tidigare och idag. På så sätt skulle de upptäcka att Trotskij helt riktigt gick emot både de "höger-" och "vänster-" misstag som Stalin och Kominterns ledning begick fram till 1932, till och med innan Mao Zedong märkte att något var fel.

Nog måste det kinesiska kommunistpartiets ledare känna till att trotskister i hela världen har varit den kinesiska revolutionens och den stora Folkrepubliken Kinas pålitligaste försvarare mot den kapitalistiska Nehruregimens och dess anhängares angrepp. Nog måste de veta att samma trotskister över hela världen försvarade det kinesiska kommunistpartiet mot chrusjtjoviternas förtal när de plötsligt upptäckte att det är Mao Zedong och hans kamrater och inte de amerikanska kapitalisterna som är "krigshetsare" och personer som vill "provocera fram ett globalt kärnvapenkrig". Vid en tidpunkt då KKP är utsatt för en spärrelld av förtal av rent stalinistisk sort, när Chrusjtjov och hans hantlangare betecknar de kinesiska kamraterna som "splittrare" och "sabotörer" därför att de dristar sig att föra in kommunistisk litteratur i Sovjetunionen, till och med – vilken hädelse! – tryckt på ryska, då är det knappast ett gott exempel på proletär moral av de kinesiska kamraterna att använda sig av samma sorts förtal mot trotskisterna. Var vänliga och gör inte mot andra vad ni inte vill att andra ska göra mot er, kamrater!

När *Izvestija* ägnar en halv sida åt att bevisa att Fjärde internationalen står på det kinesiska kommunistpartiets sida i några viktiga frågor under diskussionen med Moskva och att det följaktligen existerar ett "block" mellan Beijing och trotskisterna, blir det då inte generande för det kinesiska kommunistpartiets ledare att hävda att dessa anhängare är "bourgeoisins agenter"?

Men Stalins "dåliga råd" var inte begränsade till kinesiska angelägenheter. Låt oss påminna om några exempel. Är det inte välkänt att Stalin var mot att det jugoslaviska kommunistpartiet från och med 1943 kämpade om makten, precis som han 1946 var mot Mao Zedongs vändning för att kämpa om makten? Är det inte välkänt att han förespråkade samma kapitulationslinje för Vietnam? Vad tycker de kinesiska ledarna om det faktum att *varenda* revolution på Stalins tid som uppnådde proletariatets diktatur med hjälp av sin egen självständiga styrka var tvungen att göra det mot hans motstånd?

En del av Stalins "fel" förhindrade lyckligtvis inte den slutliga segern. Men hur är det med de mer katastrofala "fel" som har konsekvenser än idag? Tycker de kinesiska ledarna idag att den brottsliga linje som Stalin förespråkade i Tyskland mellan 1929 och 1933 var riktig, enligt vilken det inte var fascismen utan socialdemokratin som var huvudfienden och det främsta målet för det tyska kommu-

nistpartiets angrepp?

Håller de med om den klassamarbetande opportunistiska högerlinje som Stalin tillämpade i Spanien mellan 1936-1939, som strypte den spanska sociala revolutionen och därmed avsevärt underlättade Francos militär seger? Och vad säger ni om deltagandet i och stödet till de kapitalistiska regeringarna och hjälpen att återuppbygga den borgerliga armén och statsapparaten i Frankrike och Italien efter Andra världskriget, en linje som genomfördes av kommunistpartierna på direkt order från Stalin, och som slutade med att ödelägga de ytterst gynnsamma förhållandena för arbetarklassens seger i Västeuropa?

Bokslutet över dessa ”fel” är förvisso svindlande. Efter att ha upprepats under en så lång period, i så många länder, kan de då kallas enbart ”fel”? Vore det för en marxist inte riktigare att kalla det en i grunden felaktig *politik*? Och är det i så fall inte nödvändigt att grundligt undersöka den stalinistiska opportunistens *samhälleliga rötter*, precis som Lenin utforskade den reformistiska opportunistens sociala rötter?

Den byråkratiska återvändsgrunden och utvägen för kommunister

Som artikelförfattarna i förbigående hävdar är det sant att det kinesiska kommunistpartiets ledare lyckades korrigera eller förhindra en del av dessa ”fel” och i allt väsentligt höll tand för tunga. De kunde göra det och till sist leda den kinesiska revolutionen till seger på grund av Kominterns svaga kontroll som berodde på deras relativa geografiska isolering. Men de vet att Stalin flera gånger ingrep direkt i det kinesiska kommunistpartiets ledning för att försöka sätta personer i ledningen som han ansåg vara tillräckligt undergivna honom.

Det är knappast underligt att den stalinistiska internationella apparatens skoningslösa ingripande i de flesta kommunistiska partier lyckades undanröja de verkliga revolutionärerna ur ledningen, de med rötter i arbetarrörelsen i sina egna länder. Kreml ersatte dessa revolutionärer med krypande, ryggradslösa verkställare av Stalins order, oavsett hur mycket dessa gick mot eller underordnade den internationella revolutionära rörelsens intressen under den sovjetiska utrikespolitikens diplomatiska manövrar och tillfälliga behov.

Ända sedan Titokrisen 1948 och mer exakt sedan Stalins död 1953 har stalinismens internationella kris fortsatt att fördjupas. För att rädda det som de med rätta betraktar som själva kärnan i sitt styre – ekonomiska privilegier och politiskt monopol – har de sovjetiska byråkraterna tvingats göra den ena eftergiften efter den andra till de sovjetiska massorna när dessa pressar på för att återupprätta sovjetdemokratien. Övergivandet av Stalinkulten vid SUKP:s tjugonde kongress 1956 var den viktigaste av dessa eftergifter, den eftergift som skapat mest motsättningar inom själva den internationella stalinistiska apparaten.

Idag finns det ingen som helst objektiv grund, varken i Sovjetunionen eller de östeuropeiska arbetarstaterna, för en återgång till denna kult. De sovjetiska massorna är inte särskilt intresserade av bysantinska spekulationer om vad Stalin sa eller egentligen menade med det ena eller andra uttalandet om partiet och dess kadrer. Men de är väldigt intresserade av att förhindra en återgång till ett system där arbetare kunde dömas till straffarbete för att komma så lite som 20 minuter för sent till jobbet. De är ytterst intresserade av att förhindra en återgång till ett system där deras levnadsstandard skoningslöst offrades i namn av en industriell ”gigantism” där det byråkratiska vanstyret ledde till ett hjärtslitande slöseri. De är väldigt intresserade av att övervinna den omänskliga bostadsbrist som började på Stalins tid. De är alltmer intresserade av att delta i den direkta kontrollen och skötseln av ekonomin och staten – rättigheter vars utövande helt och hållet krossades under Stalin.

När de hör de kinesiska ledarna säga ”Länge leve leninismen” så tänker de på Lenins lära om socialistisk demokrati, på att de allra viktigaste funktionerna kunde utövas av enkla arbetare, på att

proletariatets diktatur är den första statsform som är ödesbestämd att vittra bort från det ögonblick den skapas. Men de kinesiska ledarna är märkligt tysta om alla dessa viktiga teman i Lenins arbete *Stat och revolution*.

Ställda inför dessa allt djupare stämningar bland massorna vågar ingen del av den sovjetiska byråkratin som är i kontakt med verkligheten leka med tanken att ”försvara Stalin”, ty det vore det säkraste sättet att avskilja sig från partiets djupa led och arbetar- och bondemassorna, och med största sannolikhet omedelbart utlösa en våldsam politisk kris i landet. Av samma skäl hindrar varje politik inriktad på att ”återupprätta Stalin” ett ”block” med någon del av den sovjetiska byråkratin. Det är ett resultatlöst försök att bilda en allians med den *skugga* som hänger över byråkratin och står i motsättning till alla verkliga samhällskrafter i Sovjetunionen, inklusive större delen av byråkratin själv.

Att försöka få till stånd en sådan ”allians” kan bara leda till isolering och totalt misslyckande. På samma sätt finns det idag ingen objektiv grundval för att skapa en internationell fraktion inom den världskommunistiska rörelsen som skulle kunna bli underordnad den kinesiska staten eller någon annan stat. Jugoslaverna upptäckte detta till vissa kostnader för sig själva.

Å andra sidan är det helt rätt att det ända sedan den tjugonde kongressen har funnits en dubbel process som har påverkat den världskommunistiska rörelsens ledning. Jämsides med den så kallade ”avstaliniseringen” har det uppträtt en alltmer uttalad *högerinriktning* inom ledningarna i nästan samtliga kommunistpartier i de kapitalistiska länderna, både de imperialistiska och de koloniala.

I och med att de kinesiska kommunisterna med rätta kritiserar den nyreformistiska, nybernsteinska teorin och praktiken om en ”fredlig, parlamentarisk väg till socialismen med hjälp av gradvisa strukturreformer”, i och med att de fördömer den brottsliga politiken att försöka övertyga de amerikanska arbetarna och svarta att de bör stöda det Demokratiska partiet, som också råkar vara partiet för sydstaternas mest rabiata Jim Crow-anhängare,* i och med att de våldsamt och helt riktigt fördömer Dangeledningens skamliga kapitulation inför den indiska borgarklassen, i och med att de förespråkar att de latinamerikanska massorna ska följa den väg som förkunnats av de kubanska revolutionärerna, kort sagt i och med att de i de flesta kapitalistiska länder i allmänhet förespråkar en politik mer till vänster – om än ofta inte en helt riktig revolutionär marxistisk politik – och försvarar den leninistiska lärans ABC om staten och proletariatets diktatur, så har de redan erövrat mycket sympati inom den världskommunistiska rörelsens djupa led och de kan vinna ännu mer.

Dålig politik

Men dessa partiets djupa led är väl medvetna om att det är helt omöjligt att gynna socialismens sak genom att ”försvara Stalin”. De kan bara känna sig förlägna över alla som försöker det. Att försöka ”återupprätta Stalin” kommer varken att hjälpa dem att vinna kommunistiska kämpar för den kinesiska ståndpunkten eller underlätta uppgiften att erövra starkare positioner bland massorna i sina respektive länder. Denna linje isolerar dem också från den verkliga kommunistiska vänstern i arbetarstaterna, som inte är emot Chrusjtjov därför att han genomförde ”avstaliniseringen” utan för att han inte drev den tillräckligt långt! De personer som är mest sympatiskt inställda till det kinesiska kommunistpartiet är i allmänhet de mest självständiga tänkarna i dessa kommunistiska partier, och därmed innebär denna märkliga ”kampanj” som förespråkar en ”återgång till Stalin” istället för att ”återvända till Lenin” en förolämpning av deras intelligens, och den krockar med deras klassmedvetande och proletära instinkt och väcker motstånd som de med största säkerhet kommer att uttrycka.

Den byråkratiska manövern att försvara Stalin leder således bara in i en återvändsgränd. I Kina själv kommer de kommunister som börjar förstå detta att öka i antal från månad till månad. Som vi redan

* Jim Crow var beteckning på en rad delstatliga och lokala lagar om rasåtskillnad i USA – öa.

har sett i fallet Sovjetunionen, kommer i fallet Kina ansträngningarna att bygga en internationell fraktion att få viktiga konsekvenser, genom att de som inleder uppbygget kommer att föra in ett starkt tryck och starka motsättningar i rörelsen. Det är mycket viktigt att ha ett riktigt program!

För kinesiska kommunister är valet idag mycket tydligt: *Antingen tillbaka till Stalin, till fullständig isolering från massorna i det "socialistiska" lägret och ökande isolering från avancerade kämpar och vänsterkommunister i de kapitalistiska länderna, eller framåt till Lenin, för ett fullständigt återupprättande av leninismen i linje med behoven och strävandena hos den stora majoriteten kommunister i arbetarstaterna såväl som i de kapitalistiska länderna och i linje med den socialistiska världsrevolutionens behov idag.*

29 september 1963

Bilaga

S Ivanovitj: Splittrarna bildar ett block

(*Izvestija*, 13 september 1963)

[Ur broschyren *The Moscow-Peking Dispute and the 4th International, Workers' Vanguard, Toronto 1 januari 1963. FI:s svar på denna artikel, som finns i samma broschyr, följer efteråt. Översättning från engelska, Göran Källqvist.]*

I de artiklar i vår press och pressen utomlands som handlat om KKP-ledarnas (Kinesiska kommunistpartiet) subversiva verksamhet i den världsrevolutionära rörelsens led och deras spridande av antimarxistiska och antileninistiska ståndpunkter angående den nuvarande världsutvecklingens viktigaste problem och de progressiva krafternas kamp mot reaktionens styrkor, har det på senare tid stått alltmer om att det på det politiska området existerar en viss Fjärde international och att den stöder den kinesiska ledningens äventyrliga uppfattningar. I SUKP:s CK:s (Sovjetunionens kommunistiska partis centralkommittés) öppna brev från 14 juli i år, som riktades till alla kommunister i Sovjetunionen, nämndes också denna internationals positiva inställning till den förtalskampanj som KKP-ledarna inlett mot SUKP och de andra marxist-leninistiska partierna.

Vad handlar detta om? Vad fick den så kallade Fjärde internationalen att komma till ytan? Vad företräder den och varför har den med sådan iver ingripit till stöd för de kinesiska dogmatikernas pseudorevolutionära paroller? Vad har den för band till KKP?

Svaret på detta råkar vara mycket enkelt. Fjärde internationalen är de trotskistiska elementens internationella förbund, en samling av de mest renodlade opportunisterna av vänstertyp som tidigare verkade inom den kommunistiska och arbetarrörelsen, och som slängdes ut ur dess led för att ha spridit teorier som är främmande för arbetarklassen och alla arbetare. Den grundades 1938 av Trotskijs politiska vänner med målet att gå mot Kommunistiska internationalen som då var aktiv, och tog som sin viktigaste uppgift på sig att undergräva de marxist-leninistiska partiernas enhet.

Utan någon social bas och utan masstöd har Fjärde internationalen under nästan hela sin existens befunnit sig underjordiskt, agerat konspiratoriskt, främst sysslat med att omgruppera sina splittrade rester av kadrer och i hemlighet sprida material som propagerar ruttna opportunistiska teorier i frågor om kampen mot kapitalismen och uppmanar till kamp mot den internationella arbetarklassens kommunistiska förtrupp inom ett visst skikt, som ur politisk synvinkel är det mest efterblivna. Det var först nyligen och framförallt när de kinesiska ledarna för några år sedan började glida bort från marxismen-leninismens uppfattningar som den började träda fram och tillsammans med andra splittrare utökade sina angrepp mot de kommunistiska partierna.

Idag försöker Fjärde internationalens ledare framställa sitt förbund av renegater som en sorts internationell organisation av personer som påstår sig försvara arbetarklassens intressen och kämpa för kommunismens teorier. Faktum är att de precis som de alltid varit är fanatiska fiender till marxismen-leninismen, har ärkerekationära uppfattningar, rackar ner på arbetarnas klassmedvetande och spelar imperialisternas spel. Fjärde internationalen är också en filantropisk organisation av den saboterande sorten som förenar grupper som verkar i de kapitalistiska länderna, speciellt Frankrike, Italien, England, Österrike, Nederländerna, Belgien, Schweiz, USA, Kanada, Ceylon, Argentina, Chile, Uruguay och andra länder. Majoriteten av dessa grupper kallar sig parti trots att de till största delen består av på sin höjd ett dussin eller några dussin "medlemmar", i regel verkar i hemlighet, förstulet, och får stöd från vissa borgerliga kretsar och politiska partier som håller på med antikommunistisk politik.

Fjärde internationalen är inte ens i sig själv en enad organisation. 1953 splittrades den på nytt i två huvudgrupper som är motståndare till varandra, det så kallade "Internationella sekretariatet" och "Internationella kommittén", som var och en agerar oberoende av den andra. 1961 ägde det rum en ny splittring av internationalen, som ledde till att alla trotskister som verkade i Latinamerika lämnade "Internationella sekretariatet" och avbröt alla förbindelser med det. Orsaken till dessa meningsmotsättningar och gräl återfinns i de ovan nämnda gruppernas olika syn på den taktik som trotskisterna ska följa inom arbetarrörelsen och deras relationer till Sovjetunionen, det socialistiska lägret, de kommunistiska partierna och världens arbetare. De trotskister som tillhör "Internationella sekretariatet" är för en dold kamp mot den kommunistiska rörelsen och de krafter som är knutna till det socialistiska lägret. "Internationella kommitténs" anhängare är för en direkt kamp mot den internationella arbetarklassens marxist-leninistiska förtrupp, mot Sovjetunionen och de andra socialistiska länderna. Trotskisterna i de latinamerikanska länderna visade sitt missnöje med Fjärde internationalens politik i allmänhet och i synnerhet kränkningarna av deras "rättigheter" och "intressen". Som ett resultat av det står den trotskistiska organisationen på randen till sammanbrott. En kamp om ledningen är under uppsegling bland ledarna för de stridande grupperna, den ena lokaliserad i Frankrike (ledare Walter Germain), en annan i USA (ledare Cannon), den tredje i Argentina (ledare Posadas).

Som fakta visar har trotskisterna icke desto mindre agerat och agerar fortfarande enat under ett enda ledarskap i organisationen, för att stärka sitt arbete att undergräva den världsrevolutionära rörelsen och utveckla sina angrepp mot de marxist-leninistiska partierna. De trotskistiska renegaterna har ägnat Fjärde internationalens alla kongresser och konferenser åt detta mål, framförallt de senaste (femte och sjätte) så kallade "världskongresserna" som ägde rum 1957 och 1961. Dessa möten utarbetade den taktik och de former som de trotskistiska agenterna ska använda för att tränga in i arbetarnas massorganisationer i de kapitalistiska länderna och i kommunistpartiernas led, för att skapa konspiratoriska och partifientliga grupper. Likaså antog de så kallade "manifest" och "politiska uttalanden" vars syfte var att misskreditera kommunisterna, undergräva de marxist-leninistiska partiernas ställning bland massorna och på alla möjliga smutsiga sätt svärta ner deras politik och handlingar.

Trotskisterna författar och sprider diverse ärekränkande fantasifoster som riktas till de kommunistiska partierna, och deklarerar på ett cyniskt sätt att dessa slagit in på fel väg, har förrått arbetarklassens sak, och bidrar till att skydda borgarklassens makt i ett antal länder i världen. I dokumenten från Fjärde internationalens femte och sjätte "kongresser" försäkras det helt fräckt att kommunisterna efter Andra världskriget "hjälpste till att bevara den europeiska och amerikanska kapitalismen", rörde vägen för reaktionens offensiv mot de demokratiska krafterna, övergav klasskampen, var för att begränsa arbetarrörelsens kamp och den nationella befrielsekampen, var för samarbete med fiender mot framsteg, etc. Fjärde internationalen har alltid riktat sina skarpaste och giftigaste pilar mot SUKP och har organiserat kampanjer mot alla de åtgärder som det genomför med målet att stärka socialismens, fredens och demokratins krafter i världsskala. I femte kongressens "manifest"

hävdade de trotskistiska renegaterna på ett provokativt sätt att Sovjetunionen hade en ”överenskommelse” med de imperialistiska makterna, och att det med hjälp av sin politik att försvara freden under åren efter kriget ”förhindrade” arbetarna i en rad kapitalistiska länder i Europa att gripa makten från borgarklassen.

Fjärde internationalen karakteriserar undantagslöst vår epok som imperialismens, krigens och den proletära revolutionens epok, och tar inte hänsyn till de grundläggande förändringar av styrkeförhållanden på världsscenen som kom till stånd genom att borgarklassens styre avskaffades i en rad länder i Europa och Asien och det skapades ett socialistiskt världssystem. Den medger att kapitalismens krafter har försvagats, men vidhåller samtidigt ståndpunkten att socialismens krafter är osäkra och förnekar att de senares seger är oundviklig under en fredlig ekonomisk konkurrens.

Det är utifrån denna äventyrspolitiska uppfattning som trotskisterna närmar sig analysen av frågorna om krig och fred, om den fredliga samexistensen mellan stater, olika samhällssystem, övergången från kapitalism till socialism, utgången av socialistiska revolutioner, etc. Enligt Fjärde internationalens mest fanatiska ideologer är det oundvikligt med ett nytt världskrig och som en följd av det måste arbetarklassen besluta sig för vad den ska göra för att utnyttja den väpnade konflikt som kommer att bryta ut mellan länderna för att gripa makten. Enligt dem är fredlig samexistens inte omöjlig utan till och med skadlig för arbetarklassen eftersom den påstås leda till en försvagning av socialismens positioner istället för att stärka dem och spelar i händerna på imperialismen. Fjärde internationalens sjätte kongress inledde också på ett brutalt sätt en kampanj mot SUKP:s tjugonde och tjuogoandra kongresser och de kommunistiska partiernas konferenser 1957 och 1960 om olika sätt att uppnå socialismen. Trotskisterna anser väpnad kamp vara det enda sättet att avskaffa borgarklassens styre och avvisar alla andra vägar av masskamp för att nå en socialistisk omvandling av samhället.

För att komma ur den nuvarande situationen i världen och säkerställa socialismens seger förespråkar den trotskistiska internationalen att det ska genomföras så kallade ”brådska” åtgärder som de formulerar det, åtgärder från arbetarnas sida, och framförallt organisering av massornas väpnade ingripande och ett påskyndande av revolutionen i de koloniala och beroende länderna, och det oberoende av den situation som dessa länder befinner sig i och möjligheten att genomföra socialistiska revolutioner. Än mer hävdar Fjärde internationalen bestämt att den nationella befrielse-rörelsen för närvarande är den centrala faktorn, ”världsrevolutionens förtrupp och viktigaste kraft”, under vars utveckling folkmassornas alla ansträngningar i hela världen, arbetarklassens alla andra mål och dess politiska partiers uppgifter måste underordna sig.

Som synes har de trotskistiska elementen nu precis som tidigare fullständigt ruttna opportunistiska uppfattningar vars enorma skadlighet sedan länge har varit uppenbar för alla marxist-leninister, för alla de som kämpar för kommunismens stora idéer. Icke desto mindre verkar alla bevis peka på att de nuvarande vänsteristerna och pseudorevolutionära gaphalsarna, KKP:s ledare, anser det passande att kasta överbord de verkliga kämparna för mänsklighetens strålande mål som ohyra, som förruttnelse som förgiftar människans sinne. Vid en genomläsning av deras svada om den kommunistiska rörelsens ”allmänna linje” är det inte svårt att upptäcka att den helt klart liknar de trotskistiska teorierna, att deras syn på den nuvarande världsutvecklingens grundläggande frågor till stor del är samma som de trotskistiska ideologernas åsikter.

Fakta är fakta. Fjärde internationalen som tidigare angripit de kommunistiska partierna, inklusive KKP, förändrade snabbt sin inställning och höll alltmer med om de kinesiska ledarnas splittrande arbete. 1960 skickade de återigen ett öppet brev till KKP:s CK där de uttryckligen sa att Fjärde internationalen ”hälsar den diskussion” som de kinesiska dogmatikerna påbörjat och ”ställer sig på KKP:s sida”. I de uttalanden som antogs i februari och juli 1963 värdade Fjärde internationalen till den kinesiska ledningen att ena sig med dem i gemensamma aktioner för en så kallad ”socialistisk förnyelse” av arbetarrörelsen, och betonade på ett smickrande sätt att de teser som förkunnades av

de kinesiska ledarna är ”progressiva” eftersom de har ”en uppenbar likhet” med de trotskistiska ståndpunkterna.

Hela den trotskistiska pressen jublar likaså av glädje över KKP-ledningens undergrävande arbete. På sidorna i de olika smutsiga små tidningar som ges ut av de trotskistiska renegaterna i Frankrike, Italien, USA, Brasilien, Chile och en rad andra länder publiceras många artiklar som prisar de kinesiska ledarnas reaktionära uppfattningar och uppmanar dem att förstärka kampen mot SUKP och de andra marxist-leninistiska partierna, för att omgruppera de nuvarande ”kommunisterna till vänster” med de gamla opportunisterna, med splittrare av alla möjliga slag.

Pierre Frank (Fjärde internationalens förenade sekretariat): Svar på S Ivanovitjs artikel i *Izvestija* från 13 september 1963

Till redaktören:

Vi läste med största intresse en artikel i *Izvestija* den 13 september, som ägnades åt Fjärde internationalen. Vi uppskattar det faktum att ni för första gången i er tidnings historia beslutade er för att informera era läsare att Fjärde internationalen, den socialistiska världsrevolutionens världsparti som bildades av Leo Trotskij 1938, lever, är aktivt i mer än 30 länder, håller konferenser och världskongresser och diskuterar de svåra politiska problem och taktiska frågor som den internationella arbetarklassen står inför under vår epok. Var och en som är bekant med den internationella arbetarrörelsens historia kommer, om de läser artikeln noga – speciellt mellan raderna, såsom det varit vanligt i Sovjetunionen sedan Stalin grep makten – genast att inse att Fjärde internationalen är en verklig arbetarorganisation som, precis som många arbetarorganisationer förr, kännetecknas av ett rikt inre liv och tendensstrider, det vill säga den proletära demokratins ibland smärtsamma metoder. En sådan organisation är naturligtvis raka motsatsen till de organisationer som skapades under Stalin som den officiella kommunistiska rörelsen, det vill säga organisationer som kännetecknas av monolitism där verkliga diskussioner är förbjudna och där beslut tas med hjälp av överenskommelser bakom scenen. Fjärde internationalen följer i själva verket den väg som förkunnades av Kommunistiska internationalen under de första åren innan Stalin drev igenom sin absoluta kontroll för att först förstöra den och till sist upplösa den.

Utan tvivel kommer många av era läsare att vara intresserade av den på detta sätt framförda informationen. Men artikeln som er medarbetare, den välkände S Ivanovitj, har skrivit har fel på en del punkter. Det kan bero på att censuren gör det svårt att hitta trotskistiska tidningar och tidskrifter i tidningsständerna i Sovjetunionen. Vi anhöller därför om att ni snarast publicerar detta brev för att ge era läsare riktigare information om Fjärde internationalen och dess uppfattningar.

För det första, även om det, som S Ivanovitj rapporterar, stämmer att Fjärde internationalen drabbades av en allvarlig splittring för 10 år sedan, så ägde det rum en återförening av rörelsen vid världskongressen i juni i år. Den förenade organisationen samlar den överväldigande majoriteten trotskister över hela världen. Flera mindre grupper som vägrade att acceptera den grundläggande ståndpunkter som intogs av återföreningskongressen står nu inför en kris för sina perspektiv. En del av dem kanske är förlorade för den revolutionära socialistiska rörelsen, men andra, kanske de flesta, kommer så småningom att hitta tillbaka till den återförenade organisationen.

På grund av Fjärde internationalens ideologiska meningsskiljaktigheter med den sovjetiska byråkratin anklagar den ärade herr Ivanovitj den för att vara en subversiv organisation. Han beskyller organisationen för att genomföra förtalskampanjer. Han åberopar till exempel vår anklagelse att olika kommunistiska partier efter Andra världskriget genom sin politik att hindra arbetarna från att ta makten hjälpte till att bevara det kapitalistiska systemet på avgörande områden i Europa. Det är en

anklagelse som grundar sig på fakta. Om herr Ivanovitj, som är vida känd för att tycka om att gräva i arkiven, som en jämförelse vill studera verkligt förtal så föreslår vi att han går tillbaka till tidigare nummer av den sovjetiska pressen, inklusive er egen, speciellt för åren 1936-1938. Låt honom i synnerhet konstatera vad som publicerades vid tiden för de ökända ”skenrättegångarna i Moskva” om Lenins medarbetare under oktoberrevolutionen och den Kommunistiska internationalens ledare – Trotskij, Zinovjev, Bucharin och tusentals andra som var den ryska och internationella arbetarrörelsens stolthet.

Det finns inget större skäl att diskutera det den ärade herr Ivanovitj väljer att karakterisera som ”ärkereaktionära uppfattningar”, och vilka han anser vara skadliga för arbetarnas klassmedvetande. Som ett exempel åberopar den imponerande uppmärksamme herr Ivanovitj följande: ”Trotskisterna anser väpnad kamp vara det enda sättet att avskaffa borgarklassens styre och avvisar alla andra vägar av masskamp för att nå en socialistisk omvandling av samhället.” Ett annat exempel som åberopas av honom är den viktiga roll som Fjärde internationalen anser att den koloniala revolutionen har för den stora kampen för mänsklighetens frigörelse.

Om detta är ”ärkereaktionära” uppfattningar så är Fjärde internationalen i gott sällskap. De vidmakthölls av så framstående marxistiska auktoriteter som Marx, Engels, Lenin och – med er tillåtelse – Trotskij. Men herr Ivanovitj och hans sort kan svara att detta bara upprepar gamla formler och tyder på dogmatism. Tiderna har förändrats. Dessutom, sa inte Marx själv att det kanske inte skulle bli nödvändigt med våld i England med tanke på frånvaron av militarism och byråkratism i det landet? Lenin tvekade inte att besvara detta argument 1918 och förneka den möjlighet som Marx antytt, eftersom det under tiden utvecklats både militarism och byråkratism i England. Har de försvunnit någonstans i världen efter 1918? Det enda land vi kan komma på där detta kan vara fallet är San Marino, som också skiljer sig genom att vara ett av de första länderna att skriva under förbudet mot kärnvapentest.

S Ivanovitj, vars teoretiska kvalifikationer givetvis är höjda över allt beröm, åberopar i sin artikel det socialistiska lägrerets styrka som en ny faktor inom världspolitiken. Vi var glada att konstatera detta, ty denna uppfattning är mycket bekant för oss. Fjärde internationalen var faktiskt de första i världen att uppmärksamma de förändrade styrkeförhållandena till socialismens fördel efter den kinesiska revolutionens seger.

Men till skillnad från herr Ivanovitj hävdar Fjärde internationalen att imperialisterna inte är redo att medge att deras dagar är räknade. Ingenstans har vi sett kapitalister som är beredda att överlämna makten till arbetarna med hjälp av ett fredligt övertagande, oavsett hur önskvärt det vore. Vi tycker att Fidel Castro hade helt rätt när han konstaterade att världen inte hade sett ett enda exempel på en fredlig övergång från kapitalismen till socialismen.

Vilken marxist kan förneka att en tävling som begränsade sig till ekonomisk konkurrens oundvikligen skulle innebära att socialismen segrade? Det är just socialismens ekonomiska överlägsenhet över kapitalismen som historiskt berättigar mer än ett sekels kamp från arbetarklassens sida mot den kapitalistiska utsugningen. Men det avgörande är om kapitalismen, med de styrkor och positioner som fortfarande står till dess förfogande, har något annat alternativ än att nådigt acceptera sitt systems förutbestämda dom under en fredlig ekonomisk tävling. I synnerhet verkar den amerikanska imperialismen – som vi tror herr Ivanovitj håller med om är en ”papperstiger” med tänder av kärnvapen – knappast ha accepterat alternativet att fatalistiskt godta att det kapitalistiska systemet fredligt avgår och försvinner och skänker framtiden till världssocialismen.

Mindre imperialister verkar inte mer benägna att uppvisa fredligare böjelser. Det kan man se bland britterna i Kenya, Frankrike i Algeriet, portugiserna i Angola och Moçambique, de vita i Sydafrika (och kan vi tillägga, de vita i den djupa Södern i USA).

Världens förtryckta och exploaterade folk vill ha sin frihet nu. De föredrar att få den fredligt, men

om de fredliga metoderna misslyckas kommer de inte att tveka att ta till mer effektiva metoder. Det är en av de iögonfallande slutsatser som kan dras av hela den historiska perioden sedan Andra världskrigets slut. Fjärde internationalen anser att revolutionära socialister bör erkänna det trots S Ivanovitjs åsikt att denna uppfattning är ”ärkereaktionär”.

Det var kanske oundvikligt att den världsberömda journalisten S Ivanovitj skulle anklaga ”Fjärde internationalens mest fanatiska ideologer” för att hävda att ett ”nytt världskrig [är oundvikligt] och som en följd av det måste arbetarklassen besluta sig för vad den ska göra för att utnyttja den väpnade konflikt som kommer att bryta ut mellan länderna för att gripa makten.”

Denna anklagelse är nästan lika gammal som marxismen själv. Den utnyttjades före 1914 mot de socialister som försvarade den motion mot kriget som antagits vid den internationella kongressen i Stuttgart 1907. Den användes jämt och ständigt av socialdemokraterna mot den Kommunistiska internationalen. Slutligen användes den av Stalin för att förtala Trotskij. Argumentet har alltid fyllt det demagogiska syftet att avleda intresset från de verkliga sätten att förhindra imperialistiska krig.

Redan för länge sedan revolutionära marxister drog slutsatsen att det enda effektiva sättet att förhindra imperialistiska krig är med hjälp av massornas revolutionära kamp om makten. Att säga till massorna att de kan få till stånd nedrustning genom att sätta tryck på de kapitalistiska regeringarna, att imperialistiska härskare kommer att svara på petitioner med oändliga listor namn, sprider farliga illusioner. Den enda nedrustning som uppnås med det är en ideologisk nedrustning av massorna, och till syvende och sist ett underlättade av de imperialistiska krigsförberedelserna.

Vi kommer nu till det viktigaste temat i artikeln av er stjärnjournalist. Enligt S Ivanovitj har Fjärde internationalen bildat ett block med KKP:s (Kinesiska kommunistpartiets) ledare mot SUKP:s (Sovjetunionens kommunistiska partis) tjugonde och tjuogoandra kongresser.

Fjärde internationalen har reservationslöst uttryckt exakt vad den tycker om konflikten mellan de kinesiska och sovjetiska regeringarna och partierna, i synnerhet vår åsikt att den kinesiska ståndpunkten är mer progressiv än Chrusjtjovs linje om den koloniala revolutionen och vägen till socialismen. Men Fjärde internationalen har också klargjort på vilka punkter den anser den kinesiska uppfattningen vara allvarligt felaktig.

När S Ivanovitj talade om Fjärde internationalen i förhållande till de tjugonde och tjuogoandra kongresserna tog han inte upp två ganska viktiga frågor, ”en fredlig och parlamentarisk väg till socialismen” och ”avstaliniseringen”. Var detta fräckt eller helt enkelt ett overseende? Redan att påstå att kineserna är både stalinistiska och trotskistiska på samma gång var lite grovt, men att genom detta utelämnande antyda att Fjärde internationalen, trotskisterna, är mot avstaliniseringen – att de försöker försvara Stalins minne – är i sanning att gnugga in det med en handduk.

Fjärde internationalen kunde inte annat än på det mest entusiastiska sätt applådera tjugonde och tjuogoandra kongressernas fördömande av Stalins brott mot de revolutionära kämpar som innehade de högsta posterna i Sovjetunionen och Kommunistiska internationalen, och som avrättades på grund av att de var motståndare eller möjliga motståndare till Stalin eller därför att de helt enkelt visste för mycket om de fruktansvärda utrensningarna.

Fjärde internationalen applåderade också fördömandena av koncentrationslägren, lögnerna, skenrättegångarna och liknande saker under Stalins styre som skadade den första arbetarstaten och kommunismens sak.

Ja, Fjärde internationalen applåderade allt på de tjugonde och tjuogoandra kongresserna som rättfärdigade den kamp som Trotskij och Vänsteroppositionen från och med 1923 förde mot Stalin och den sovjetiska byråkratin.

Men Fjärde internationalen slog också fast att fördömandet av ”personkulten” inte gick långt nog. Kulten var inte orsak till stalinismen utan en av dess yttringar. Genom att gå från Stalin till

Chrusjtjov, från en regim av de allra grövsta lögner till en regim av halvlögner, erövrade arbetarklassen en del stora och mycket uppskattade eftergifter men den återfick inte de rättigheter som den åtnjöt under revolutionens första år på Lenins tid – arbetardemokratins återupprättades inte, den politiska makten ligger än idag i händerna på en privilegierad och konservativ byråkrati som är fientligt inställd till den proletära revolutionen.

De tjugonde och tjugooandra kongresserna, som är så viktiga för Sovjetunionens inhemska politik, tog inte upp Stalins internationella politik, som för oftast illusoriska omedelbara vinster offrade många arbetarrörelser – politiken av ett block av fyra klasser som ledde till krossandet av den andra kinesiska revolutionen (1925-1927), uppfattningen om ”socialfascism” som hjälpte Hitler att komma till makten, och Folkfronten som ledde in den spanska revolutionen i en återvändsgränd. Stalins olycksaliga utrikespolitik, som genomfördes under parollen att ”bygga socialismen i ett land” istället för att gå framåt i kamp för världssocialismen, krossade Kommunistiska internationalsen.

Och det för oss fram till vår sista punkt: den generösa S Ivanovitj tillskriver Fjärde internationalsen äran av att utnyttja konflikten mellan Moskva och Beijing. Vi vill påstå att denna expert på trotskistisk politik faktiskt är oförmögen att skilja på de objektiva orsakerna till konflikten mellan Moskva och Beijing och skälen till Fjärde internationalsens tillväxt under de nuvarande förhållandena. Stalins styre var inte bara grymt för det sovjetiska folket utan också en period av svåra nederlag för den internationella arbetarrörelsen i många länder. Dessa nederlag var en kraftfull objektiv faktor för att befästa den stalinistiska regimen. Saker och ting är annorlunda idag. De revolutionära krafternas mäktiga uppsving efter Andra världskriget går inte att förena med ett bevarande av byråkratis herravälde. Varken den jugoslaviska revolutionen, den kinesiska revolutionen eller dagens kubanska revolution – ingen av dessa segerrika revolutioner kunde underkasta sig Moskvabyråkratis ok. Dessa segerrika strider skakade om den kommunistiska världen på ett alltmer kraftfullt sätt, och ställde frågan om att skapa ett nytt revolutionärt ledarskap. Men det är Fjärde internationalsen, som med hjälp av sektioner och grupper i 30 länder, med sina ”smutsiga små tidningar”, med hjälp av tusentals hängivna medlemmars aktivitet, har hållit den revolutionära marxismens fana högt och beslutsamt inför det stalinistiska förfallet.

Oaktat sig själv gav den ärade S Ivanovitj, som vi återigen tackar för denna artikel om oss, tillräckliga antydningar om Fjärde internationalsens verkliga roll för att dra till sig uppmärksamhet och till och med sympati från många självständigt sinnade sovjetiska kommunister för trotskismen. Vi dristar oss att förutsäga att hans artikel kommer att kommas ihåg med tacksamhet av många när Fjärde internationalsen blir samlingspunkt för alla de som definitivt vill avskaffa allt som är kvar av stalinismen till förmån för att återupprätta leninismen.